

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16Co/157/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1116218978
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Majerský
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:1116218978.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Majerského a sudkýň JUDr. Ivany Štíftovej a Mgr. Daniely Drnákovéj, v spore žalobcu: S.. Y.. M. Ď., C.. XX.X.XXXX, N. XX, S., zastúpeného advokátom JUDr. Ľudovítom Földesom, Domašská 11, Bratislava, proti žalovanej: Slovenská U. I. M. V. M.Ú. O., Š. X, S., o náhradu škody, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 15C/100/2016-140, zo dňa 20.12.2019, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovanej priznáva proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu 13.9.2016 domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu 10.000 eur titulom nemajetkovej ujmy a 1.000 eur titulom majetkovej škody. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že škoda mu vznikla fiktívnym nezákonným rozhodnutím Generálnej prokuratúry SR zo dňa 7.3.2011, ktorá postupovala v rozpore s ustanoveniami zákona o slobodnom prístupe k informáciám a neposkytla mu ním požadované informácie, na ktoré mal nárok, ani jeho žiadosť nevybavila zákonom predpísaným postupom. V žalobe tvrdil, že mu vznikla skutočná škoda vo výške 1.000 eur (náhrada za stratu času, pošta, podania, doprava atď.), ktorá je vyčíslená ako paušálna škoda; a dôsledky nezákonného rozhodnutia sa prejavili aj v jeho osobnostnej sfére, nakoľko musel podstúpiť niekoľkoročné správne a súdne konania, vyhotovovať podania, zúčastňovať sa konaní, ktoré veľmi negatívne pôsobili a pôsobia na jeho duševný stav.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 C. s. p.), súd prvej inštancie objasnil, že predmetom konania je nárok žalobcu na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá mu mala vzniknúť nezákonným rozhodnutím. Skonštatoval, že boli splnené zákonom ustanovené podmienky na to, aby sa žalobca domáhal uspokojenia nároku na náhradu škody na súde, pretože žalobca pred podaním žaloby nesporne podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Dodal, že z Oznámenia o výsledku predbežného prerokovania nároku na náhradu škody zo dňa 5.9.2016 je zrejmé, že Generálna prokuratúra SR nárok žalobcu neuspokojila ani čiastočne. V nadväznosti na námietku premlčania, ktorú v spore vzniesla žalovaná, súd prvej inštancie uviedol, že po vyhodnotení vykonaných dôkazov mal oznámením elektronickej podateľne tunajšieho súdu (č. I. 132 spisu) za preukázané, že nárok žalobcu na náhradu škody uplatnený titulom nezákonného rozhodnutia nie je premlčaný, keďže žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody na súde v posledný deň trojročnej premlčacej doby 9.9.2016, kedy žalobu spolu s prílohami doručil emailom.

3. Na ozrejenie právnej stránky veci súd prvej inštancie uviedol, že pre vznik nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je nevyhnutné kumulatívne splnenie nasledujúcich predpokladov: nesprávny úradný postup, resp. nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci; vznik škody alebo nemajetkovej ujmy; a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou (nemajetkovou ujmov). Mal za nesporné, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4S/74/2011-40, zo dňa 19.10.2012, v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3SŽi/20/2012, zo dňa 9.4.2013, bolo zrušené fiktívne rozhodnutie Generálnej prokuratúry SR o rozklade proti fiktívnemu rozhodnutiu o odmietnutí poskytnutia informácie žalobcovi na základe žiadosti z 3.2.2011. Dospel k záveru, že existencia prvého predpokladu na priznanie nároku na náhradu škody, t. j. právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené ako nezákonné, teda bola splnená.

4. Pokiaľ sa jedná o druhú podmienku pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody voči štátu, ktorou je preukázanie vzniku škody a jej výšky; súd prvej inštancie poznamenal, že základným predpokladom uplatnenia nemajetkovej satisfakcie je existencia nemajetkovej ujmy, teda skutočnosť, že došlo k neoprávnenému zásahu a nemajetková ujma už vznikla a zároveň preukázanie, že zásah vyvolal závažné následky v súkromnom živote poškodeného a v jeho spoločenskom uplatnení. Dal do pozornosti, že samotná skutočnosť, že došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia nezakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy; náhrada nemajetkovej ujmy sa uhrádza v peniazoch, ak ju nie je možné uspokojiť inak, avšak len v prípade, ak samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Vyslovil názor, že samotné konštatovanie vzniku psychických problémov a pocitov poníženia, ktoré mali žalobcoví vzniknúť v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím, nepostačuje na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Mal za to, že žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, keď v priebehu konania nepreukázal, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia mu bola spôsobená nemajetková ujma (expertízny posudok psychológa nebol prílohou žaloby a nebol žalobcom doložený ani v priebehu konania). Súd prvej inštancie ustálil, že žalobcovi navyše už pred podaním žaloby na správny súd boli všetky ním požadované informácie poskytnuté, preto i v prípade preukázania existencie nemajetkovej ujmy (čo ale nie je tento prípad) je možné samotné rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4S/74/2011-40, zo dňa 19.10.2012, v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3SŽi/20/2012, zo dňa 9.4.2013, považovať za dostatočné zadosťučinenie pre žalobcu.

4.1. K uplatnenému nároku na náhradu škody, súd prvej inštancie pripomenul, že zákon č. 514/2003 Z. z. neupravuje tzv. paušálnu škodu; vznik škody, jej konkrétna výška ako aj príčinná súvislosť medzi vznikom škody a nezákonným rozhodnutím musí byť v konaní riadne preukázaná. Poznamenal, že dôkazná povinnosť bola na strane žalobcu, avšak v spore v tejto súvislosti nič nepreukázal. Dodal, že okrem toho si žalobca nárok na náhradu majetkovej škody uplatnil v rozpore s § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., keďže predbežným prerokovaním sa domáhal len úhrady nemajetkovej ujmy; úhrady majetkovej škody sa predbežným prerokovaním nedomáhal.

5. Súd prvej inštancie podotkol, že treťou podmienkou pre priznanie nároku na náhradu škody je preukázanie príčinnej súvislosti medzi vytykaným nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. Poukázal na to, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy ani majetkovej škody, a z tohto dôvodu nebola preukázaná ani príčinná súvislosť. Na uvedenom základe za použitia § 3 ods. 1, ods. 2, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 19 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., súd prvej inštancie žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C. s. p., a hoci mala žalovaná v konaní plný úspech a vznikol jej tak nárok na náhradu trov konania, náhradu trov konania jej nepriznal, pretože žalovaná výslovne vyhlásila, že si trovy konania neuplatňuje a zo súdneho spisu jej žiadne trovy nevyplynuli.

6. Proti rozsudku podal žalobca odvolanie a žiadal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alternatívne zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C. s. p.) možno konštatovať, že v ňom uviedol odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. d) až písm. h) C. s. p. Zastával názor, že existencia ujmy na jeho strane bola v konaní priamo a nesporne preukázaná, a to samotnou existenciou nezákonného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené, ako aj nezákonným postupom žalovanej, ktorý vydaniu nezákonného rozhodnutia predchádzal. Mal za nepochybné, že už týmto samotným konaním žalovanej, v dôsledku ktorého sa cítil byť dehonestovaný a ponížený, mu vznikla nemajetková ujma. Poukázal na skutočnosť, že musel absolvovať niekoľkoročné

správne a súdne konania, pričom už samotná účasť na takýchto konaniach negatívnym spôsobom vplývala na jeho obvyklý spôsob života a spôsobovala mu značný diskomfort spojený s účasťou na takýchto konaniach, a všetka táto záťaž na neho vplývala veľmi negatívne; táto záťaž pritom bola u neho intenzívnejšia, pretože je občianskym aktivistom, ktorý sa dlhodobo zaujíma o veci verejné s cieľom zlepšiť kvalitu života všetkých občanov. Namietal, že rozhodovanie o výške náhrady nemajetkovej ujmy je ponechané na voľnú úvahu súdu, a preto bolo úlohou súdu prvej inštancie, aby v konaní posúdil otázku stupňa závažnosti spôsobenej ujmy, a to s prihliadnutím na okolnosti prípadu a jeho osobu, a aby následne po zhodnotení všetkých právne relevantných skutočností určil primeranú sumu finančného zadosťučinenia. Domnieval sa, že súd prvej inštancie však v tomto spore túto svoju zákonnú povinnosť nerešpektoval, a uvedenými právne relevantnými skutočnosťami sa vôbec nezaoberal. Súdu prvej inštancie vyčítal, že napadnutý rozsudok nie je riadne a dostatočne odôvodnený, rozhodnutie je prekvapivé, nakoľko súd prvej inštancie neposkytol stranám sporu predbežné právne posúdenie veci, čím postupoval v rozpore s § 171 ods. 1 a § 181 ods. 2 C. s. p. a zároveň týmto postupom porušil jeho práva ako účastníka konania.

7. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu žiadala napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Dala do pozornosti, že žalobca v podanom odvolaní uviedol všetky odvolacie dôvody tak, ako sú vymedzené v § 365 ods. 1 písm. a) až písm. h) C. s. p. s výnimkou písm. c) avšak bez toho, aby ďalej v texte odvolania bližšie špecifikoval prečo, resp. čím mali byť podľa jeho názoru jednotlivé odvolacie dôvody naplnené. Stotožnila sa so súdom prvej inštancie, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal splnenie všetkých troch podmienok potrebných pre priznanie nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré musia byť splnené kumulatívne; konkrétne, že žalobca v konaní nepreukázal vznik majetkovej škody a vznik nemajetkovej ujmy, a teda ani príčinnú súvislosť medzi tvrdenou majetkovou a nemajetkovou ujmovou, a nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu. Zdôraznila, že vzhľadom na koncepciu koncentrácie konania upravenú v Civilnom sporovom poriadku, mal žalobca povinnosť priložiť dôkazy preukazujúce vznik a výšku majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorej zaplata sa žalobou domáhal, už k samotnej žalobe; avšak žalobca tak neurobil a dôkazy nepredložil ani počas konania. Podčiarkla, že žalobca v spore znášal dôkazné bremeno, a zároveň mu bolo známe stanovisko žalovanej, ktorým rozporovala vznik a výšku žalobou uplatňovanej majetkovej a nemajetkovej ujmy, ako aj príčinnú súvislosť medzi touto ujmovou a nezákonným rozhodnutím; čo znamená, že žalobca s poukazom na § 181 ods. 1 C. s. p. mal byť pripravený a mal sa v konaní riadne k uvedeným námietkam vyjadriť a predložiť, resp. navrhnúť dôkazy, ktoré tieto tvrdenia vyvrátia, čo však žalobca neurobil. Žalovaná uzavrela, že súd prvej inštancie pri vydaní napadnutého rozsudku vychádzal z riadne zisteného skutkového stavu, vec správne právne posúdil; napadnutý rozsudok riadne a dostatočne odôvodnil.

8. Žalobca v odvolacej replike vyjadril presvedčenie, že žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žiadnym spôsobom nespochybnila jeho odvolacie námietky v súvislosti s porušením zákonnej povinnosti súdu prvej inštancie pri poskytnutí predbežného právneho posúdenia veci, ktorá je koncepcionálnou súčasťou Civilného sporového poriadku, a vyplýva z princípu právnej istoty, ktorý je vyjadrený v Čl. 2 C. s. p. Z uvedeného dôvodu zotrval na tom, že napadnutý rozsudok je prekvapivý a došlo k zjavnému porušeniu jeho práv na spravodlivé súdne konanie garantované Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Dodal, že žalovaná sa nevyjadrila k ostatným v odvolaní uvedeným odvolacím argumentom, a preto sa pridrižava podaného odvolania.

9. Žalovaná v odvolacej duplike poukázala na to, že zo zvukového záznamu z pojednávania konaného dňa 18.9.2019 je zrejmé, že zákonná sudkyňa na pojednávaní uviedla, že nie je sporná otázka existencie nezákonného rozhodnutia (12 minúta a 56 sekunda a nasl. zvukovej nahrávky); v nadväznosti na to ďalej podotkla, že prvá podmienka pre priznanie nároku by splnená bola, zostáva však splnenie ďalších dvoch podmienok, a to preukázanie vzniku škody, resp. nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť s nezákonným rozhodnutím. Zo záznamu ďalej vyplynulo, že zákonná sudkyňa ozrejmila (13 minúta a 39 sekunda a nasl. zvukovej nahrávky), že nad rámec vecí, ktoré sporné nie sú, a to existencia fiktívneho rozhodnutia, žalobca v podstate nepredložil nič; na to reagoval právny zástupca žalobcu tak (13 minúta a 54 sekunda a nasl. zvukovej nahrávky), že už len tým, že žalobca bol nútený zúčastňovať sa súdnych konaní, ktoré reálne prebehli, správnych konaní a s tým spojený stres, sú v istej miere zásahom do nemajetkovej sféry a opakovane sa vyjadril v tom zmysle, že to ponecháva na rozhodnutie, resp. uváženie súdu. Žalovaná zdôraznila, že žalobca však žiadny dôkaz na osvedčenie vzniku majetkovej a nemajetkovej ujmy, a ani na preukázanie príčinnej súvislosti ujmy s nezákonným rozhodnutím, nepredložil. Na uvedenom

základe mala za to, že napadnutý rozsudok nemožno považovať za prekvapivý, keďže vo veci konajúca sudkyňa uviedla, čo považuje za nesporné a čo za sporné, pričom súčasne poznamenala, že za účelom preukázania dvoch sporných podmienok, ktoré musia byť pre priznanie žalobcovho nároku splnené, žalobca v konaní v podstate nepredložil nič.

10. Žalovaná súhlasila so súdom prvej inštancie, že zákon č. 514/2003 Z. z. neupravuje tzv. paušálnu škodu; vznik škody, jej konkrétna výška ako aj príčinná súvislosť medzi vznikom škody a nezákonným rozhodnutím, musia byť v konaní riadne preukázané. Podčiarkla, že dôkazná povinnosť je pritom na strane žalobcu, ktorý však v tomto spore z vyššie uvedeného nepreukázal nič. Skonštatovala, že žalobca si navyše nárok na náhradu majetkovej škody uplatňoval v rozpore s § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., pretože predbežným prerokovaním sa domáhal len úhrady nemajetkovej ujmy. Žalovaná bola názoru, že žalobcovi v súvislosti s fiktívnym rozhodnutím o nesprístupnení informácií nemohla vzniknúť žiadna nemajetková ujma, a to z dôvodu, že účelom zákona č. 211/2000 Z. z. je, aby každému žiadateľovi boli sprístupnené požadované informácie, ktoré mu na základe predmetného zákona sprístupnené majú byť; a v konaní bolo preukázané, že žalobca mal od 9.3.2011 k dispozícii všetky požadované informácie, ktoré mu boli poskytnuté na základe totožnej žiadosti o poskytnutie informácií inou zložkou prokuratúry, a to Okresnou prokuratúrou Bratislava I.

11. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom č. k. 16Co/171/2020-216, zo dňa 25.1.2022, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

12. Na podklade dovolania žalobcu podaného proti rozsudku odvolacieho súdu, Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 29.9.2022, sp. zn. 4Cdo/142/2022, zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16Co/171/2020, zo dňa 25.1.2022, z dôvodu, že odvolací súd dňa 25.1.2022 verejne vyhlásil rozsudok, avšak v rozpore s § 219 ods. 3 C. s. p. neinformoval žalobcu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami napriek tomu, že o to požiadal. Odvolací súd týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Následne odvolací súd (už v inom zložení senátu) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ďalej len „C. s. p.“), opätovne preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C. s. p., keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem; dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správny, preto ho v súlade s § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil. Rozsudok verejne vyhlásil 31.1.2023, pričom právnomu zástupcovi žalobcu dňa 24.1.2023 oznámil miesto a termín verejného vyhlásenia rozsudku elektronickým prostriedkom (§ 219 ods. 3 C. s. p.).

14. Pretože odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, konštatuje správnosť jeho dôvodov (§ 387 ods. 2 C. s. p.). Vo vzťahu k podstatným tvrdeniam žalobcu v odvolaní, s ktorými sa odvolací súd musí v odôvodnení vysporiadať (§ 387 ods. 3 C. s. p.) hodno podotknúť, že ide v celom rozsahu o nedôvodnú argumentáciu a to s poukazom na správne vyhodnotenie skutkových a právnych okolností vedúcich k zamietnutiu žaloby o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., založené na úvahe súdu prvej inštancie o nepreukázaní predpokladov potrebných pre vznik zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie. Súd prvej inštancie v preskúmvanej veci vykonal náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti žaloby, ako aj na posúdenie relevantnosti tvrdení žalobcu na podporu podanej žaloby a žalovanej prednesených na jej obranu. Zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 191 ods. 1 C. s. p. súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým záverom a na ich základe vyvodil aj správny právny záver o nedôvodnosti žalobcom uplatňovaného nároku voči žalovanej, ktorého sa žalobca domáhal titulom zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

15. Podľa § 3 ods. 1, ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci a) nezákonným rozhodnutím, b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo

iným pozbavením osobnej slobody, c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d) nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

16. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku s príslušným orgánom podľa § 4 a 11.

17. Podľa § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

18. Podľa § 17 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

19. Na zdôraznenie správnosti záverov prijatých súdom prvej inštancie v nadväznosti na odvolacie námietky žalobcu odvolací súd uvádza, že predmetom posudzovaného sporu je nárok žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej orgánom verejnej moci jeho nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Ide o objektívnu zodpovednosť štátu za predpokladu, že poškodený preukáže škodu, resp. nemajetkovú ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku ním označeného nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, a teda opodstatnenosť uplatneného nároku na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy závisí od preukázanej existencie príčinnej súvislosti medzi škodou, resp. nemajetkovou ujmu a nezákonným rozhodnutím.

20. Podstata základného práva na náhradu škody podľa Čl. 46 ods. 3 Ústavy SR spočíva v oprávnení každého domáhať sa náhrady škody spôsobenej v dôsledku nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu; tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne konať tak, aby bola označenému právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na náhradu škody vykonávajú (Čl. 46 ods. 4 a Čl. 51 ods. 1 Ústavy SR).

21. Podľa zákona č. 514/2003 Z. z. sa uhrádza skutočná škoda a ušlý zisk a za určitých okolností aj nemajetková ujma; pojmy „škoda“ a „ušlý zisk“ tento právny predpis síce bližšie nevymedzuje, avšak možno konštatovať, že v zmysle ustálenej praxe najvyšších súdnych autorít sa skutočná škoda špecifikuje ako zmenšenie majetku, resp. úbytok majetku poškodeného, ktorý už nastal, s tým, že predstavuje majetkové hodnoty potrebné na uvedenie veci do predošlého stavu, prípadne na vyváženie dôsledkov vyplývajúcich z toho, že nedošlo k uvedeniu veci do predošlého stavu (R 55/1971). Existenciu škody musí preukázať ten, kto tvrdí, že bol poškodený nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. V posudzovanej veci sa žalobca sa žalobou domáhal náhrady materiálnej škody v paušálnej výške všeobecným konštatovaním, že sa jedná o náhradu za stratu času, poštu, podania, dopravu, atď.; odvolací súd v názorovej zhode so súdom prvej inštancie zdôrazňuje, že žalobca v tejto súvislosti neunesol dôkazné bremeno, nakoľko v spore žiadnym spôsobom nepreukazoval, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia žalovanej by došlo k úbytku na jeho majetku. Hodno poznamenať, že pokiaľ si žalobca v spore uplatňoval náhradu nákladov (pošta,

podania, doprava, atď.), ktoré mu vznikli v súvislosti s konaním vedúcim k nezákonnému rozhodnutiu, tak s ohľadom na skutočnosť, že sa nutne posudzujú individuálne s prihliadnutím na okolnosti konkrétnej právnej veci, mal žalobca procesnú povinnosť tieto náklady jednoznačne špecifikovať a vyčíslieť. O účelne vynaložených nákladoch totiž nie je možné hovoriť napríklad vo vzťahu k nákladom vynaloženým na úkony, ktoré boli urobené nadbytočne, resp. na úkony, ktoré nemohli viesť k náprave protiprávneho stavu. Účelnosť vynaložených nákladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že bol dotknutý nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, a v dôsledku tejto skutočnosti sa domáha nároku na náhradu škody. Žalobca však žalobou uplatnené náklady nielenže nepreukázal, ale ani ich nijako nešpecifikoval. Na uvedenom základe neobstojí odvolacia námietka žalobcu, že existencia ujmy na jeho strane bola v konaní priamo a nesporne preukázaná, a to samotnou existenciou nezákonného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené. Na margo posudzovanej veci odvolací súd dodáva, že v prejednávanom spore nemožno z hľadiska ústavnoprávneho hovoriť o tom, že by vyššie uvedenou argumentáciou súd prvej inštancie zaťažil žalobcu nesplniteľným dôkazným bremenom a učinil tak ústavne zakotvené právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím iluzórnym; nejedná sa totiž o situáciu, kedy by žalobca nebol z objektívnych dôvodov schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím.

22. Nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci je potrebné vopred predbežne prerokovať s orgánom príslušným podľa § 4 alebo § 11 zákona č. 514/2003 Z. z.; to znamená, že pred uplatnením práva na náhradu škody na súde je potrebné najprv požiadať orgán, ktorý koná v mene nositeľa zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, o náhradu škody. V tomto smere odvolací súd opäť v názorovej zhode so súdom prvej inštancie konštatuje, že žalobca si vo vzťahu k žalobou uplatnenej náhrade materiálnej škody vo výške 1.000 eur nespĺnil základnú podmienku uvedenú v § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., t. j. neprerokoval tento nárok s príslušným orgánom, teda v danom prípade Generálnou prokuratúrou SR. Inštitút vyplývajúci z § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je pritom osobitným inštitútom pri náhrade škody podľa citovaného zákona; až po predbežnom prerokovaní nároku v zmysle zákona sa poškodený totiž môže žalobou obrátiť na súd (§ 10 zákona č. 514/2003 Z. z.); bez predbežného prerokovania nároku so žalovanou, tak žalobcovi aj z tohto dôvodu nebolo možné priznať uplatnený nárok na náhradu majetkovej škody.

23. Nemajetková ujma sa uhrádza v peniazoch, ak ju nie je možné uspokojiť inak. Pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy je nevyhnutné, aby boli súčasne naplnené tri základné predpoklady, ktorými sú (i) nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávny úradný postup, (ii) existencia nemajetkovej ujmy a (iii) kvalifikovaná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy; v prípade ak sa jedná o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, musí byť navyše zrejmé, že samotné konštatovanie porušenia práva je nedostačujúce.

24. Nemajetková ujma predstavuje zásah do inej, ako majetkovej sféry poškodeného a môže tak predstavovať rôzne negatívne následky smerujúce do osobnostnej integrity poškodeného a vplyvajúce na jeho česť, vážnosť, povesť, doterajší súkromný a pracovný život, rodinné vzťahy, spoločenské postavenie a podobne. Aj pri akceptácii argumentácie žalobcu, že vydanie nezákonného rozhodnutia orgánom verejnej moci znamená samé o sebe pre poškodeného určitú nemateriálnu ujmu, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že ani to žalobcu nezbavuje procesnej povinnosti preukázať (v prípade uplatňovania peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy) vznik takejto nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života poškodeného ani povinnosti preukázať, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie, či zmiernenie tvrdenej ujmy. Pri posudzovaní intenzity zásahu je za určujúce hľadisko potrebné považovať charakter konania, v ktorom ujma vznikla, keďže ujma vzniknutá v (ne)sporovom konaní môže byť iná, ako ujma vzniknutá v exekučnom konaní a takisto treba rozlišovať medzi konaním civilným, trestným či správnym a napokon treba vziať osobitne na zreteľ aj predmet konania z hľadiska jeho významu pre účastníka konania (trestné konanie, konanie starostlivosti o maloletých, o osobnom stave, pracovnoprávne spory, konania týkajúce sa života a zdravia) a ochrany akých práv, či právom chránených záujmov sa v ňom dovoľáva, s prihliadnutím aj na jeho osobné pomery či iné konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu (vysoký vek, zdravotný stav a pod.); odvolací súd v tejto súvislosti tiež zdôrazňuje, že uvedený zvýšený význam predmetu konania pre osobu poškodeného musí táto osoba v konaní spoľahlivo preukázať a len pri splnení tejto dôkaznej povinnosti možno následne v spore

posudzovať intenzitu nemateriálnej ujmy a prípadný vznik povinnosti škodcu (zodpovedného subjektu) nahradiť ju v peniazoch.

25. Žalobca však ani v časti nároku týkajúceho sa nemateriálnej ujmy nepredložil v spore žiadne dôkazy na podporu svojich žalobných tvrdení (replikovaných aj v odvolaní), že sa cítil byť dehonestovaný a ponížený, že musel absolvovať niekoľkoročné správne a súdne konania, pričom už samotná účasť na takýchto konaniach negatívnym spôsobom vplývala na jeho obvyklý spôsob života a spôsobovala mu značný diskomfort spojený s účasťou na takýchto konaniach, a všetka táto záťaž na neho vplývala veľmi negatívne. Výlučne na žalobcovi bolo, aby svoje tvrdenia o existencii relevantných skutočností, ktoré umocňujú hĺbku zásahu alebo významne ovplyvňujú jeho životnú situáciu v dôsledku nezákonného rozhodnutia, v sporovom konaní právne relevantným spôsobom preukázal. Pri absencii akýkoľvek dôkazov produkovaných žalobcom však v posudzovanej veci nebolo vôbec možné posúdiť, či došlo k vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcu, resp. či sa jedná o ujmu nepatrnú alebo značnú. Nebolo preto možné prisvedčiť odvolacej námietke žalobcu, že súd prvej inštancie pochybil, keď v konaní neposudzoval otázku stupňa závažnosti spôsobenej ujmy s prihliadnutím na okolnosti prípadu a jeho osobu. Pozornosti odvolacieho súdu taktiež neunikla skutočnosť, že žalobca sa označuje za občianskeho aktivistu, ktorý sa dlhodobo zaujíma o veci verejné s cieľom zlepšiť kvalitu života všetkých občanov, čo (v protiklade s jeho vnímaním) len umocňuje nutnosť zvýšenej osobnej odolnosti žalobcu, ktorý sa dobrovoľne (z vlastného presvedčenia) rozhodol intenzívne presadzovať tieto ušľachtilé ciele v občianskej spoločnosti.

26. Pokiaľ ide o námietku žalobcu v odvolaní, že súd prvej inštancie porušil zákonom stanovenú povinnosť poskytnúť stranám sporu predbežné právne posúdenie veci, v dôsledku čoho vydal prekvapivé rozhodnutie a postupoval v rozpore s § 171 ods. 1 a § 181 ods. 2

C. s. p.; odvolací súd považuje za potrebné ozrejiť, že civilné sporové konanie nie je ovládané princípom tzv. legálneho poriadku, podľa ktorého by jednotlivé fázy konania obligatórne nasledovali v predpísanom poradí; preto je napríklad i predbežné prejednanie sporu konštruované ako fakultatívna fáza sporu, ktorú súd môže a nemusí nariadiť podľa okolností konkrétnej prejednávanej veci. Zároveň cieľom ustanovenia § 181 ods. 2 C. s. p. je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv (rozhodnutie Ústavného SR sp. zn. IV. ÚS 16/2012); až v samotnom rozhodnutí vo veci vyjadrí súd svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci (viď napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/3/2016 a 5Cdo/211/2013). Zo zvukového záznamu z pojednávania konaného dňa 18.9.2019, t. j. prvého pojednávania vo veci, je však zrejmé, že zákonná sudkyňa stranám sporu zreteľne objasnila, že pre úspešné domáhanie sa práva splnil žalobca prvú podmienku, t. j. predložil nezákonné rozhodnutie, ktorého existencia nie je sporná, pričom však ostávajú ďalšie dve podmienky vzniku nároku na náhradu škody a to vznik škody, resp. nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť s nezákonným rozhodnutím, vo vzťahu ku ktorým žalobca nič nepreukázal. Neobstojí preto námietka žalobcu, že došlo k vydaniu prekvapivého rozhodnutia, nakoľko súd prvej inštancie o nároku rozhodol na rovnakom právnom základe ako bol uplatnený v žalobe, teda za použitia zákona č. 514/2003 Z. z.

27. A keďže žalobca v podanom odvolaní neuviedol žiadne ďalšie relevantné skutočnosti, ktorými by preukázal nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, odvolací súd ostatné tvrdenia uvádzané v odvolaní nepovažoval za podstatné, t. j. také, ktoré by svojou relevanciou aj v prípade preukázania boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie; ďalšie odvolacie námietky žalobcu preto odvolací súd vyhodnotil v ich súhrne ako právne irelevantné a také, ktoré z povahy veci nie sú spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

28. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 C. s. p.) a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.) rozhodol odvolací súd v spojení s § 255 ods. 1

C. s. p. a § 262 ods. 1 C. s. p., tak, že žalovanej priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania, nakoľko mala vo veci plný úspech.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).